

Valtuustoaloite ilman kelpoisuutta olevien opettajien nimeämisestä sijaisiksi

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta 31.03.2026 § 26
67/00.01.06/2025

Sivistysjohtaja: Valtuustoaloite 24.2.2025:

”On tärkeää, että Nurmese on houkutteleva työnantaja ja osoittaa jo palveluksessa oleville sekä töihin tuleville opettajille arvostuksensa heidän koulutustaan ja osaamistaan kohtaan. Esitän, että Nurmeksessa 1.8.2025 alkaen, niitä henkilöitä, jotka ovat vailla kelpoisuusasetuksen edellyttämää opettajan kelpoisuutta, ei kutsuta nimikkeellä opettaja. Tällaisia henkilöitä kutsutaan sijaisiksi. Kelpoisista sijaisopettajista tulee käyttää nimitystä opettaja”.

Mikko Meriläinen

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunnan lausunto valtuustoaloitteeseen:

Nurmeksien kaupungin palveluksessa toimii opettajia varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja kansalaisopistossa. Kunkin opetus- ja koulutusmuodon lainsäädännössä määritellään niihin liittyvät opettajien virka- ja tehtävänimikkeet. Lainsäädäntö ei missään koulutusmuodossa tunne sijainen -virka- tai tehtävänimikettä. Virkasuhteiset opettajat voivat toimia sijaisina, määräaikaisina opettajina tai avoimen viran hoitajina. Tässä jaottelussa kelpoiset ja ei-kelpoiset opettajat ovat samassa asemassa, eli myös kelpoisuuden omaavat opettajat voivat olla sijaisia, määräaikaisia opettajia tai avoimen viran hoitajia. Termillä opettaja ymmärretään yleisesti tiettyä tehtävää hoitavaa henkilöä riippumatta siitä, onko henkilöllä tehtävään tarvittavaa kelpoisuutta. On myös huomattava, että kunta-alan opetushenkilöstön virka- ja työsopimuksen piirissä työskentelevät henkilöt hoitavat käytännössä samansisältöisiä tehtäviä kelpoisuudesta riippumatta.

Opettajanvirkojen kohdalla kelpoisuutta myös määritellään yleisellä pedagogisella kelpoisuudella sekä tarkemmalla, esim. opetettavaan aineeseen, ainekokonaisuuteen tai koulutusmuotoon liittyvällä kelpoisuudella, ja opettajan pedagoginen kelpoisuus ei pelkästään riitä vaadittavan kokonaiskelpoisuuden saavuttamiseen. Valtuustoaloitteessa ehdotettu tehtävänimikejako sijainen – opettaja ei siis vastaa opetus- ja koulutussektorin lainsäädäntöä, eikä se myöskään huomioi kaikkia opetus- ja koulutussektorin rekrytointiprosesseissa esille tulevia käytännön tilanteita.

Tiettyihin opettajanvirkoihin ja -vakansseihin on valtakunnallisestikin haasteellista saada kelpoisia opettajia. Tietyistä lainsäädäntöön liittyvistä muutoksista ja tehtävien houkuttelevuuteen liittyvistä syistä johtuen ollaan tilanteessa, jossa sijaisten saaminen on ehdoton

edellytys opetuksen järjestämisessä. Työnantajakuvan ja mm. opettajien sijaisina toimivien henkilöiden näkökulmasta ei opetus- ja koulutussektorille kannata luoda tilannetta, jossa työnantajan päätöksellä luodaan työpaikoille virka- ja tehtävänimikkeisiin perustuva, henkilöiden osaamiseen ja ammattitaitoon liittyvä jaottelu. Opetusalan lainsäädäntö sekä virka- ja työehtosopimus sisältävät vahvoja kannustimia opettajankoulutuksen ja -kelpoisuuden hankkimiseen. Ilman tehtävässä vaadittavaa kelpoisuutta voidaan virka täyttää enintään yhden vuoden ajaksi, ja kelpoisen opettajan palkkaus on merkittävästi ei kelpoisen opettajan palkkausta korkeampi. Lainsäädännön edellyttämän kelpoisuuden omaavien opettajien rekrytoiminen on erittäin merkittävä asia koulutus- ja opetustoiminnan laadun ja oppilaiden näkökulmasta, mutta opetuksenjärjestäjäkohtaisen virka- ja tehtävänimikkeiden eriyttämisen mallin sijaan työnantajan tulee luoda toimintamalleja, joiden avulla kelpoisuuden saavuttaminen opiskelujen kautta helpottuu, ja opettajien virkoihin saadaan lisää vaadittavan kelpoisuuden omaavia henkilöitä.

Sivistysjohtaja: Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta päättää antaa tämän pykälän esittelyosan mukaisen lausunnon opettajien virka- ja tehtävänimikkeitä koskevaan valtuustoaloitteeseen.

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.